

Kap 106 : Carl XVI Gustaf & Silvia Sommerlath – Nedslag i verksamheten.

Carl Gustafs & drottning Silvias verksamhet är för spretig för att det skall vara möjligt att göra en uttömmande beskrivning av den. Hälften har med ämbetet att göra. Hälften är sidoverksamheter. Hovet skiljer mellan interna och externa verksamheter. Den interna verksamheten är kungafamiljens privatliv och administrationen. Ledningsgruppens möten tar varje vecka tre timmar. Den externa verksamheten är det ”som syns”. Hovets informationsavdelning publicerar varje år en verksamhetsberättelse med de externa inslagen i form av en dagbok. I verksamhetsberättelsen 1997-2011, 15 år, finns 7228 inslag. Per år medverkar Carl Gustaf i 291 inslag, Silvia i 211, Carl Gustaf ensam i 110, Silvia ensam i 81 & båda samtidigt i 130. De sista 10 åren har kronprinsessan Victoria tagit över ett 70-tal inslag varje år från Carl Gustaf och Silvia. Arbetsbelastningen är ojämn och har alltid varit så. T ex september 1974 var Carl Gustaf ledig 13 dagar och arbetade den övriga tiden 190 timmar.¹ Det är svårt att bedöma barnens insatser utifrån verksamhetsberättelserna. Ibland räknas deras utbildning som extern verksamhet, ibland inte. 1997-2011 hade kronprinsessan Victoria 43 procent av Carl Gustafs externa verksamhet, prins Carl Philip hade 13 procent och prinsessan Madeleine 10 procent.

I verksamhetsberättelsen finns en beskrivning av varje inslag. Räknar man ihop Carl Gustafs verksamhet utgör inslag sammanhängande med *Torekovkompromissen* 32 procent av inslagen, med *beskyddarskap* 17 procent och med *representation* 51 procent. Vid hälften av inslagen håller han ett tal. Alla inslagen kräver administration så kanske spenderas apanaget enligt dessa procentsatser. Om detta är bra eller dåligt undandrar sig min bedömning. Carl Gustafs kritiker brukar framhäva att hans plikter är alltför diffusa för att kunna kommenteras. Som framgår av sammanställningen är de dock inte diffusare än att de går att beskriva. En annan kritik är att hans plikter är ”fritt valt arbete” vilket stämmer till 50 procent. Carl Gustafs engagemang i idrotten har kritiserats men är inte särskilt omfattande. Han ser det som en del av det svenska demokratibyggandet. Alla i publiken hejar på de som uträttar något.

I genomsnitt har Carl Gustaf haft 175 arbetsdagar per år 1997-2011 med 291 inslag. Silvia har 1997-2011 i genomsnitt medverkat i 45 procent av Carl Gustafs inslag. Övrig tid har hon ägnat åt sina egna intressen och åt privatlivet. Det har blivit mer sådant med tiden. Antalet gemensamma arbetsdagar har sjunkit från 130 till 83. Antalet gemensamma aktiviteter har sjunkit från 166 till 100.

Hovet listar 66 organisationer som Carl Gustaf beskyddar. Listan förefaller vara av gammalt datum. Carl Gustaf har de sista 15 åren bara intresserat sig för 48 av organisationerna och årligen för bara sju av dem. Carl Gustaf beskyddar Världsnaturfonden (WWF) men den ingår inte i listan. Övrig ”fri” representation är att Carl Gustaf åker omkring i landet och intresserar sig för det mesta.

Silvias övriga beskyddarskap handlar om handikappfrågor och om barnkonventionen. Hennes övriga representation skiljer sig en smula från Carl Gustafs. Mindre av historia & teknik. Mera av medicin & kultur. Då och då brukar hon klaga över att ingen skriver om det. Jag har hittat två uttalanden. Ett från 1979 och detta från 1988: ”Jag deltar ofta i intressanta seminarier och kongresser kring t ex medicinska frågor. När det enda resultatet i tidningarna sedan blir bilder och texter som skildrar mina kläder och min hatt – då blir jag ledsen.”² Inför 70-årsdagen traderades ämnet ytterligare en gång: ”Hon drabbas av samma sak som väldigt

¹ Kullenberg, 1975: ss. 252-260.

² Kerstin Alfredsson. Kungaparet i exklusiv intervju. Journalisten, 1988:33.

många andra kvinnor drabbas av, nämligen av att vi allt för sällan blir beskrivna utifrån vår kompetens, och alldeles för ofta utifrån hur vi ser ut. Silvia är inte bara tioror och frasiga klänningar.”³

*

Ytterligare listor publiceras av hovet om Carl Gustafs statsbesök, eriksgator och kommunbesök. Det är svårt att förstå vart hovet vill komma med listorna utöver att bevisa Carl Gustafs energi och uthållighet. Utöver statsbesöken genomförs mängder av officiella besök. Sverige och Amerika har t ex aldrig haft statsbesök men 17 officiella besök 1973-2011 varav flera med Carl Gustaf. Han har ungefär 40 resdagar om året inom- och utomlands.

Carl Gustaf har 1973-2011 genomfört 69 statsbesök och tagit emot 56 svarsbesök. Sammanlagt 125 statsbesök från och till 50 länder. Delar man upp världen i regioner har Carl Gustaf huvudsakligen besökt närbelägna områden: Norden, Östersjöländerna, Nordsjöländerna, Medelhavsländerna & Mellaneuropa (47 besök = 67 procent). Även svarsbesöken har huvudsakligen varit från dessa närbelägna områden (45 svarsbesök = 82 procent). Besöken och svarsbesöken från de närbelägna områdena har varit i genomsnitt 3.5 dagar långa. För de längre bort belägna områdena någon dag längre. Uppenbarligen är statsbesöken mera politiskt än ekonomiskt motiverade. Markeringar av vänskap mellan regimer. Det är också så de uppfattas. En analys av statsbesökens ekonomiska effekt redovisas i ett senare kapitel.

Beroende på hur man definierar det är representationen hela eller halva Carl Gustafs yrke. Trots detta förefaller ledningsgruppen inte ha diskuterat vad den skulle användas till. Riktlinjerna var att sprida besöken över landet och att tillgodose alla intressen som upplevdes som seriösa. Det var samma tanke som med medaljutdelningen. Att belöna folk genom att uppmärksamma dem. Riksmarskalk Ingemar Eliasson ville som gammal politiker politisera representationen genom att ge den ett uttalat syfte men det verkar inte ha fått något genomslag:

IE: Att representera folket och vara en symbol för nationen bör också ges ett intellektuellt innehåll. Det bör omfatta uppgiften att gestalta och artikulera värderingar som den svenska demokratin vilar på. I den meningen deltar statschefen i en fortlöpande opinionsbildning utan att för den skull lägga sig i dagsaktuella politiska frågeställningar.⁴

* * *

Riksmarskalksämberet har under Carl Gustafs ämbets tid varit remissinstans för de lagar som direkt berör kungahuset – författningen (prop 1972:66), successionsordningen (prop 1977/78:71) & förhållandet kyrka-stat (prop 1997/98:49). Därefter har det endast varit budgetdiskussioner.

Carl Gustafs revir består av slottsstaten och hovstaten. Ingen av dem har någon politisk funktion. All politik sköts av Carl Gustaf själv. Det finns ingen politisk expertis (men ibland är riksmarskalken f d politiker) och inga utredningsresurser (men ibland sammanställer informationsavdelningen tidningsuppgifter). Vid frågor om varför hänvisas till pengabrist. När

³ Lova Olsson. Intervju med Maud Olofsson. Svenska Dagbladet, 2013-10-20.

⁴ Eliasson, 2013.

Carl Gustaf skriver tal går dock dessa på remiss till politiker och ibland anlitas konsulter. En tolkning är att Carl Gustaf med avsikt eftersträvar en apolitisk arbetsplats. Börjar de anställda tänka politiskt vet man aldrig vart det tar vägen. Riksmarskalk Ingemar Eliasson påstår t ex att han under hela sin ämbets tid fick framhålla för de anställda att hovet inte var någon monarkistisk kampanjorganisation utan att man bäst stödde monarkin genom att hjälpa Carl Gustaf i hans ämbete så att folkmajoriteten blev nöjd.⁵ Efter Brunei försökte Eliasson initiera en diskussion: Hur såg kungafamiljen på sina roller? Hur trodde de att svenska folket uppfattade dem? Vad gjorde de bra? Vad gjorde de dåligt? Det rann dock ut i sanden.⁶ Eliasson skrev senare en uppsats om sitt misslyckade försök: Har lagstiftaren lämnat statschefen i sticket?⁷

Justitieminister Thomas Bodström var imponerad över att Carl Gustaf lyckades hålla sig så informerad som han ändå gjorde. En statsminister hade ett 20-tal ministrar och 4500 tjänstemän som jämförelse. Carl Gustaf utnyttjade de möjligheter han hade. Bodström var dock kritisk mot ad hoc-eriet: ”Att det kommer ministrar under middagar och ska dra saker med alkohol i kroppen, resulterar inte i några perfekta beredningar direkt. En statsminister har naturligtvis ett mycket, mycket större ansvar, men det är ändå felaktiga förutsättningar mellan uppdragen.”⁸ Som ett komplement ordnades 2004-2007 temadagar om ämnen som arbetsliv, folkhälsa & brottslighet med inbjudna politiker och experter.

Den första temadagen som genomfördes [2004] hade frågeställningen: »Räcker skogen?» Myndigheter, näringen, forskare, fackliga företrädare, miljöorganisationer och enskilda skogsägare gav sina svar på frågan vid ett och samma tillfälle. Ett halvdagsseminarium kompletterades med påföljande dags exkursion i fält. Liknande temadagar har genomförts i ett tjugotal ämnen.⁹

Statsbesöken gör att Carl Gustaf har mycket kontakter med UD. Högste politiske tjänstemannen där kallas kabinettssekreterare. Carl Gustafs kontakter med denne har varierat: Sverker Åström 1972-77 och Leif Lifland 1977-82 följde ofta med på statsbesöken. Däremot ej Pierre Schori 1982-91. Carl Gustaf har också mycket kontakter med protokollsavdelning som sköter det praktiska. Carl Gustafs rykte i diplomatkretsar har förbättrats i den takt han lärt sig diplomatisk kutym. I början av kungens statschefskarriär var det värre. En diplomat som var med på den tiden berättar att han då kunde ställa frågor ”som fick håret att resa sig på huvudet”.¹⁰

Hovstaternas verksamhetsberättelser innehåller varje år en beskrivning av organisationen. Drift och underhåll sköts av slottsstaten. Representationen sköts av hovstaten. Hovstaternas dagliga verksamheten sköts av en ledningsgrupp med Carl Gustaf som ordf. Det har under årens lopp diskuterats om Carl Gustaf någonsin tagit råd av denna sin ledningsgrupp. Det finns inga uppgifter om att så är fallet. Inga protokoll förs och inga beslut fattas genom omröstning. Alla beslut fattas av Carl Gustaf ensam. I kraft av sin erfarenhet anser han sig veta bäst. Det påstås att Carl Gustaf tar råd av Silvia för sin ”policyprofil” men det är oklart vad som menas. Dokumenterade råd av Silvia handlar alla om umgänget och ceremonielet. I övrigt förväntas hon främst ge Carl Gustaf moraliskt stöd. Prinsessan Christina säger sig

⁵ Ulla Waldén. Bodknoddaren som blev riksmarskalk. SR P4 Värmland, 2009-03-26. [Intervju med Ingemar Eliasson.]

⁶ Hultman, 2014.

⁷ Eliasson, 2012.

⁸ Bodström, 2011.

⁹ Eliasson, 2013.

¹⁰ Ann-Marie Åsheden. Våran kung: del 2. Dagens Nyheter 1985-12-23.

under åren haft en roll som ”bollplank, support och djävulens advokat” utan att vilja gå in på några detaljer.¹¹ På direkta frågor har Carl Gustaf & Silvia sagt sig försöka rekrytera personer som har erfarenhet av ”livet i övrigt”. De undviker ja-sägare, de vill gärna ha synpunkter, men de vill bestämma själv. Ledningsgruppen och även okända rådgivare i Carl Gustafs råd för hovstaterna – ”koncernledningen” – har trots det kritiserats för Carl Gustafs inrikespolitiska felprioriteringar, hans blamager och hans krishantering.

Svagheten i organisationen var uppenbar under kronprinsessan Victorias ätstörningar 1997, Brunei-krisen 2004, vid publiceringen av Den motvillige monarken 2010 och även vid avslöjandena om Silvias far 2002 & 2010. När det gällde ätstörningarna vågade ingen ta upp frågan på egen hand. Statsfrun (nu överhovmästarinnan) Alice Trolle-Wachtmeister ansågs ”mest” ansvarig men slingrade sig. Efteråt upplevde hon hela situationen som oerhört obehaglig. Brunei-krisen diskuterades men någon oberoende utredning gjordes aldrig. Ledningsgruppen bestod av Carl Gustaf, Silvia, kronprinsessan Victoria, riksmarskalk Ingemar Eliasson, stabschefen Frank Rosenius, informationschefen Elisabeth Tarras-Wahlberg och Alice Trolle-Wachtmeister. Mycket riktigt fann den att Carl Gustaf var oskyldig och att allt var mediernas fel. Hur den kom fram till dessa slutsatser kommer vi aldrig att få veta. Vid tidpunkten för Den motvillige monarken 2010 förefaller ledningsgruppen ha slutat fungera p g a familje- och lojalitetskonflikter. Det naturliga hade varit att gå igenom boken i detalj för att avgöra vad som var sant och vad som var falskt men det gjordes aldrig. Det hade varit att tvivla på Carl Gustafs oskuld. Samma sak med avslöjandena om Silvias far. Silvia agerade helt på egen hand i sina försök att först mörka affären och sedan rentvå honom.

Det som inte behandlas i ”koncernledningen” eller i ledningsgruppen behandlas på ”familjemöten”. Carl Gustaf försöker hålla ett sådant varje söndag efter en gemensam middag. Det finns ingen som helst information om dessa möten. Vad som utspelar sig måste man sluta sig till. Journalisten Johan T Lindwall säger sig ha insyn men har aldrig gett någon detaljerad skildring. Förmodligen handlar det mesta om att familjen skall visa en enad front – i praktiken att hustru, barn & ingifta ska underordna sig det som Carl Gustaf anser bäst för monarkin. Vissa frågor som riskerar splittra familjen tycks bara avhandlas mellan Carl Gustaf och respektive. T ex prins Carl Philips tronanspråk, lämpligt uppförande och olika mågämnen.

*

Personalomsättningen urholkar hovets traditioner. Det finns en kompetensutveckling med seminarier och föreläsningar i historiska och kulturella ämnen för att bevara en kärna av traditioner. Det är oklart vilka som är traditionsbärarna. Kanske är det alla dessa anställda med adlig bakgrund.

De som skriver om hovstaten verkar förvänta sig att Carl Gustafs anställda har en viss distans till hans roll som statschef. Så är dock inte fallet. Detta kommenterades 1969 av journalisten Åke Ortmark som en effekt av ledningens militära och adliga bakgrund i kombination med internrekrytering. Även borgerliga förment opolitiska ämbetsmannaideal är vanliga vid hovet. Sociala förändringar slår igenom men långsamt, långsamt. Tidens härjande krafter når även Carl Gustaf. Förmodligen isolerar han sig för att bevara en sista känsla av utvaldhet. Man kan inte bekänna sig till demokratiska ideal utan att man påverkas. Urholkningen syns bäst i barnen: Carl Gustaf och hans systrar valde bort adeln. Kronprinsessan Victoria och syskonen väljer bort högborgerligheten. De känner sig bekvämare bland uppkomlingar.

¹¹ Jenny Alexandersson. Utställningen om kungen och prinsessan Christinas fina tal. Aftonbladet, hovbloggen, 2013-09-13.

* * *

Carl Gustaf är beskyddare för sex stycken kungliga akademier: Akademien för de fria konsterna, Ingenjörsvetenskapsakademien, Krigsvetenskapsakademien, Musikaliska akademien, Vetenskapsakademien och Vitterhets- historie- och antikvitetsakademien. Inte att förglömma flaggskeppet, Svenska Akademien. Carl Gustaf är inte involverad i dess dagliga verksamhet men har närvarorätt, godkänner invalet av ledamöterna, de 18. Carl Gustaf delar ut Nobelpriset & även Craaford- & Polarpriset till ämnen utanför Nobelpriset.

*

Sedan 1984 genomför Carl Gustaf tillsammans med IVA s k Royal Technology Missions. Dessa är inte säljresor som under prins Bertil men industridelegationer av 15-30 svenska företagsledare, myndighets- och högskolerepresentanter på hög nivå. Även spirande förmågor deltar. Syftet är att skapa nya kontakter som på sikt kan leda till ett utökat idé- och affärsutbyte. Resorna äger rum med 1.5 eller 2 års mellanrum och är en vecka långa. De har bl a gått till Japan, Italien, Storbritannien, USA, Sydkorea, Sydafrika, Brasilien och Indien. Fram till 2013 21 länder. Carl Gustafs medverkan fungerar som dörröppnare. Deltagare beskriver honom som väl insatt i alla teknikfrågor och energiskt pådrivande så att delegationen får maximalt utbyte.¹² I den mån han har en egen ståndpunkt är det att vitalisera gammal tradition med ny teknik.

Första resan mars 1984 gick till Silicon Valley i Kalifornien. Sällskapet färdades i kortege. Först kom mc-poliserna, sedan Carl Gustaf i en svart Oldsmobil, direktörerna i två slitna Ford-bussar sjungande för full hals och på slutet svenske generalkonsuln i en krämfärgad Rolls-Royce. Carl Gustafs stabschef Stig Synnergren ledde direktörernas morgongymnastik. Carl Gustaf drog med dem på kvällsgymnastik = kvällsdisko men de kroknade. ”På Stanforduniversitetet lyssnade de till en av världens främsta experter på visuellt tänkande, Robert McKim. Han lät den svenska delegationen föreställa sig att de var djur på en bondgård tidigt på morgonen. Kungen utnämnde han till får, som skulle bräka och säga bäh. [Övriga] var kossor, hönor och kalkoner. De slängde en nervös blick på den bråkande kungen innan de själva började råma och kackla. Övningens syfte: att illustrera det största hindret mot kreativt tänkande – rädslan för att göra bort sig.”¹³ – ”Bo Berggren, VD i Stora, var med på IVA-resan till Silicon Valley. Han är förundrad över vilken effekt en kung har i utlandet. – Att få uppleva hur dörrar öppnas är mycket märkligt. Och dörrarna öppnas på riktigt, företagen anstränger sig verkligen att ge oss intressant information. Under dessa resor, där kungen inte ifrågasätts, där han känner att han gör nytta som dörröppnare och får uppskattning, får han en helt annat säkerhet än i officiella sammanhang här hemma. Vid IVA-delegationens besök vid Stanford University berättas att han höll ett lysande tal. – Man tror inte att det är samma person som stammar fram sitt anförande vid riksdagens öppnande. Det är skillnad på det man älskar att göra och det man måste göra, säger en som hörde talet.”¹⁴

Senare har protokollet ytterligare lättats upp och Carl Gustaf färdas i bussen tillsammans med de andra: ”Royal technology mission är en sällsam sällskapsresa där gräddan inom det svenska näringslivet umgås avslappnat för att lära sig mer om landet som besöks, knyta kontakter och berätta om svensk ingenjörskonst. Politik är bannlyst under alla besök och i

¹² Blomé, 2007.

¹³ Veckans affärer, 1984-03-29.

¹⁴ Ann-Marie Åsheden. Vårans kung: del 3. Dagens Nyheter 1985-12-27.

Kina [november 2010] berörs varken mänskliga rättigheter eller Nobels fredspris.”¹⁵
Protokollet är dock inte helt avskaffat. Platserna nära Carl Gustaf fördelas genom lottning.
Förmodligen är det dessa industridelegationer som 1989 gjorde Carl Gustaf till hedersdoktor
vid Kungliga tekniska högskolan.

*

Ungefär vartannat år organiserar Carl Gustaf ett internationellt miljösymposium, döpt till Royal Colloquium. Symposiet är av storleksordningen ett 20-tal forskare och experter från olika delar av världen som diskuterar klimat- och miljöfrågor ur alla möjliga aspekter. De har en speciell karaktär som möten mellan forskare och praktiker. Fram till 2013 har det blivit 11 symposier. De tre första hölls på Ulriksdals slott: Symposiet 1992 var om skyddet av tropiska och subtropiska kustvatten. Symposiet 1993 var om kretsloppen. Symposiet 1994 var om åtgärder – ”going from knowing to doing” – med Maurice Strong hedersgäst. Det fjärde symposiet 1997 var om Östersjön. Ett av de mest ambitiösa symposierna var det femte symposiet den 18 november 1999 på Stockholms slott med titeln ”Syssetsättning, miljö och utveckling”, ett bidrag till FN:s toppmöte i Köpenhamn 1995 om åtgärder för fattigdomsbekämpning.

Carl Gustaf gör också uttalanden:

1989 uttalade sig Carl Gustaf om den norska säljakten. Den omedelbara anledningen var ett reportage av norrmannen Odd F Lindberg ”Om sälar och människor”¹⁶ som visade hur man klubbade ihjäl sälungar. Expressens chefredaktör Bo Strömstedt hade rest över till Oslo för att överlämna ett personligt brev till Gro Harlem Brundtland från Astrid Lindgren och tre postsäckar med 48 tusen svenska protestbrev. Brundtland vägrade ta emot honom. Carl Gustaf bidrog med ett uttalande under ett statsbesök på Nya Zeeland i en intervju på svenska ambassaden i Wellington: "Om inte Gro Harlem Brundtland kan ta hand om sälproblemen, så undrar jag, hur ska hon då kunna ta hand om det norska folket?" Detta ledde till en omfattande kritik både i Sverige och Norge att han agerat olämpligt. Lars Werner (vpk) ansåg det som ett bevis för att monarkin trots avlövningsen fortfarande hade politisk betydelse. Carl Gustafs djupa känslor förtjänade visserligen respekt men i detta fall hade han överträtt konstitutionen. Carl Gustaf svarade att han inte ångrade ett ord av vad han sagt. Kontroversen, som spred sig till norska stortinget, blev internationellt uppmärksammat, och därmed även frågan om säljakten. I slutet av året beslutade stortinget att ihjälklubbning av sälungar skulle förbjudas. Som vanligt ledde Carl Gustafs uttalande till en debatt om hur Torekovkompromissen skulle tolkas:

* Var går då gränsen för vad kungen kan säga och inte säga?

– Kungens möjligheter att uttala sig finns reglerade i regeringsformen. Där finns egentligen ingenting som säger att kungen inte får uttala sig politiskt, men i kommentaren till propositionen finns vaga begränsningar som är svåra att tyda säger Sven-Olof Hedengren, expeditonschef på Riksmarskalksämberet.
– Kungen bör till exempel undvika att uttala sin ståndpunkt i inrikespolitiskt brännbara frågor men får självklart ha synpunkter som alla andra i Sverige.

* Anser du att kungen har hållit sig inom dessa ramar med uttalandet i Nya Zeeland?

¹⁵ Fredrik Sjöshult. En nyfiken monark på strålande humör. Expressen, 2010-11-15.

¹⁶ Odd Flinderg. Om sälar och människor. Bo Lindin, miljöredaktionen i Karlstad, TV2, 1989-02-11, kl 21:15.

– Det tar jag inte ställning till, men jag kan bara konstatera att frågan egentligen inte är så kontroversiell. Vem vill döda sälungar?¹⁷

Efteråt påstods att detta var Carl Gustafs hämnd på Gro Harlem Brundtland för att hon uttalat sig spydigt om honom i Söel i september året före när Carl Gustaf och hon var där för att tala för sina respektive länder som värdnation för vinter-OS 1994. Carl Gustaf råkade komma 20 minuter för sent till ett frukostmöte med ordförande i Internationella olympiska kommittén Juan Antonio Samaranch. Detta påstods efteråt ha varit den avgörande orsaken till att Norge fick äran och inte Sverige. Brundtland strödde salt i såren med uttalandet: Självklart måste man komma tid om man vill få värdskapet.

I juni 1992 krävde 17 norska säl fångare genom sin advokat en ursäkt från Carl Gustaf. Motiveringen var att Brundtlands kommission för granskning av deras fångstmetoder visat att allt gått rätt till. Carl Gustaf tog via ett brev från Riksmarskalken tillbaka sina anklagelser: "Eftersom uppgifterna i både press och TV var samstämmiga och avsåg en synnerligen viktig naturvårdsfråga, var det naturligt för Hans Majestät att uttala sig i frågan. Detta skedde utifrån ett material, som nu efteråt har visat sig vara inte helt korrekt. Uttalandet riktade sig inte mot någon enskild säljägare." Brevet användes sedan i skadeståndsanspråk på norska medierna.¹⁸)

*

1974 blev Carl Gustaf hedersmedlem av Svenska Scoutrådet, samarbetsorganisationen för de fem svenska scoutförbunden, svensk scoutings ansikte utåt och anslutet till World Scout Foundation (WOSM). 1977 blev han tillfrågad om han även ville bli hedersordf i WOSM med bl a uppdraget att stötta scoutrörelsen ekonomiskt genom insamlingar. Carl Gustaf tackade ja till detta men ansåg sig behöva lite stöd i verksamheten. Han frågade Marcus Wallenberg om denne kände någon lämplig intresserad person. Det gjorde Wallenberg, en av hans bankmän, Sven Erik Ragnar (1937-2007).

All föreningsverksamhet avtog under 1990-talet, så även scouting. Trots namnet hade Svenska Scoutrådet inte haft något egentligt samarbete. Detta kom nu till stånd. 2004-2006 diskuterade rådet ihop sig om en gemensam målsättning.¹⁹ År 2007 fick det hjälp av Mats Dellham, Baden Powell Fellow och konsult, att göra en organisationsutredning.²⁰ Carl Gustaf bidrog med ett antal seminarier om "Värdebaserat ledarskap" 2004-2006. Det handlade om scoutidealens plats i en ny värld: Att leva som man lär, att stå upp för sina värderingar och att agera utifrån dem. Carl Gustaf inledde det första seminariet med ett anförande om att knyta samman ledarskapsidealerna för näringsliv och scouting. Carl Gustaf hade för länge sedan träffat prof Oren Lyons (1930-), talesman för de nordamerikanska prairieindianerna. Lyons talade mycket om "Den sjunde generationen", behovet av långsiktighet, "the long view". Så även Carl Gustaf. Lyons är en av de personer som Carl Gustaf beundrar.

Scoutverksamheten har kommit att bli en del av Carl Gustafs "utrikespolitik". Den har blivit mest omskriven vid hans besök i olika monarkier: Thailand, Arabemiraten, Brunei. När det gäller Thailand besökte Carl Gustaf årsskiftet 2002/2003 en jamboree i Sattahip som hade samlat 30 tusen scouter. Efter tsunamin ordnade han fram \$80 tusen i studiestipendier för de 400 scouter som förlorat sina föräldrar och reste runt i landet och tackade den thailändska

¹⁷ Helena Thorfinn. Kungen kritiserar säljakten och norska statsministern. Svenska Dagbladet, 1989-02-16.

¹⁸ Peter Svensson. Säljägare utnyttjar kungen i domstol. Expressen, 1992-08-12.

¹⁹ Johansson, m.fl., 2006.

²⁰ Blombergsson, m.fl., 2007.

scoutrörelsen för deras insatser i räddningsarbetet. I Arabemiraten, har Carl Gustaf kombinerat en sorts inspektionsresor av scoutverksamheten med halvofficiella statsbesök och näringslivskontakter. Samma sak gäller Brunei.

*

Carl Gustaf kan vara ganska politisk i sin konsekvens när han anser det riskfritt. Han intresserar sig för fryshuset. Kort före 60-årsdagen 2006 hade han t ex bjudit in 170 ungdomar från fryshuset att hålla ett seminarium i Bernadottebiblioteket inför kungafamiljen, skolminister Ibrahim Baylan, riksdagsledamöter och stiftelser och organisationer med liknande verksamhet. Alla med en utlandsfödd förälder fick räkna upp handen. Det var 90 procent av ungdomarna och 100 procent av kungahuset. Ungdomarna rappade och talade om sina erfarenheter. Carl Gustaf framhöll att det de gjorde var hjältemodigt. Att ta sig fram i en ny värld. Att hjälpa sin kamrater utan egen vinning. Många av ungdomarna var efteråt mycket tagna av upplevelsen. De föreföll inte ha fattat att det finns varken hög eller låg. Vi härstammar alla från Adam. Carl Gustaf har även besökt fryshuset inofficiellt när det låg nära vattnet i norra Hammarbyhamnen på hans väg ut i skärgården.

Ett liknande initiativ var en inbjudan till 14 antivåldsgupper 1995 med en uppföljning 1997. Vid mötet i utrikesnämndens sammanträdessal på slottet deltog även Laila Freivalds, vid den tidpunkten justitieminister. 1999 höll han en rundabordskonferens på slottet om samhällsvåld. Han framförde en idé om korta fängelsestraff på några dagar i avskräckande syfte som blev mycket kritiserad.